

1. ujeđe, 2. vrani ali velekluni, 3. pravi pevci, 4. plezavci, 6. vpijati, 6. šilokluni, 7. golobje, 8. kure, 9. berzoteki (nojevi), 10. močvirniki in 11. plovci. c) dvoživke: 1. želve, 2. aščarice, 3. kače in 4. žabe. d) ribe so kostnice in hrustnice. Členarji razpadajo na tri razrede in so: pravi členarji, košarji ali raki in pajkovci. Pervi razred šteje dve versti: 1. Žuželke, ki se popolnoma preobrazujejo, so: a) kebrji; b) kožokrilci; c) metulji; d) dvokrilci; e) mrežokrilci. 2. Žuželke, ki se nepopolno preobražujejo: a) ravnokrilci, b) polukrilci.*) Mekužci so glavonožci, in brezglavi. Červi so: kolobarniki in gliste. Med zvezdarje se štejejo: iglokožci, morski klobuki, polipi in močelke. Ta razdelitev daje popolni pregled. — Pojmo sedaj naprej in pogledjmo, kako bi se to dalo glede na čas in dobo razdeliti.

Jan Nep. Nečásek.

I.

»Bili ste nam učencem tudi velik dobrotnik. Podpirali ste ubožne učence sami, in vstanovili ste za nje posebej zaklad, iz katerega dobivajo vsako leto mnogotere pomočke.«

Dobrota je sirota, pravi pregovor; ali tudi sirota je velikrat dobrota, in prav stori, kdor dobremu siromaku pomaga iz siromaštva, kajti po njem pomaga velikrat narodu ali celo človeštvu. Dostikrat je res, da ubožnost in neumnost ste sestra, da nevednost in nemarnost ste pot do revščine, da „paupertas turpia cogitat“; toda — pomagaj človeku iz ubožnosti in nemarnosti, in pomagal si mu velikrat k pobožnosti in marljivemu delovanju.

Revščine šteti nikdar v sramoto ne smeš siromaku:

Čigar dar je bogastvo, taistega dar je ubožstvo. —

Više ceni krepost kot trud zavoljo bogastva,

Dá ti bogastvo krepost, ne dá ti kreposti bogastvo. —

Zlata krepost pogosto je skrita pod stergano suknjo,

Pa noroglav se nerodnež tudi s škerlatom ogrinja. —

Za uk je Slovenec sploh prebrisane glave, in le srečen, kdor se iz prostega rodu kmečkega podati more v šolo ter povzdigniti k védnosti in premožnosti, da koristi potem sebi in svojim. Toda mnogi mnogi so preubožni, in nikakor ne uterpijo prevelike stanovnine in učnine sedanje. Dobro delo stori, kdor kakemu zmožnemu pa ubožnemu po šoli pomore v boljši stan. Nečásek je to vedil iz lastne skušnje. Pomagal mu je bil najprej starejši duhovni brat Josef, poznej kanonik v Litomericah; pomagal v Pragi blagi grof Chotek itd. V Ljubljani, spoznavši med

*) Stonoge (Miryápoda) se ne preobražujejo in nas spominjajo ali ličink, ali stanovitih košarjev.

mladino slovensko veliko potrebo, vstanovi toraj že l. 1855 ravnatelj Nečásek s svojimi učitelji za potrebne pa vredne učence gimnazijske založnico ali zakladnico, koja se je za njegovega ravnateljstva narasla bila nad 1000 gld., in ima letos že blizo 5000 gld. premoženja, da iz njega dobivajo dijaki vsako leto res mnogotere pomočke. Po njegovem delu so si napravili poznej tudi po drugih učiliščih za uboge enake blagajnice; le želéti je, da se po njih podpirajo vseskozi res potrebni pa vredni t. j. blagi mladenči.

Kar je bil storil v Ljubljani, to je storil Nečásek koj tudi v Pragi, ter je na gimnaziji Staromeški „staral se jako otec pečlivý a s jinými lidumili zarazil spolek ku podporě nuzných studujících“; vstanovil je pa tudi društvo v podporo vdov in sirot učiteljskih, ter blago deloval do smerti „předseda spolku pro podporování vdov a sirotků po profesorech, a místopředseda spolku pro podporování chudých studujících na školách středních.“ In kar je o blagoslovljanji Nečáskovega spominka očitno spregovoril katehet Neumann o blagem vspehu obeh dobrotnih društev, opominjati se sme vzlasti o prvem za potrebne pa vredne učence tudi Slovencem:

»Vy sami, bratři drazí, svědky jste, jak blahodarné ovoce přináší strom ten a mnohému z Vás samých pomoheno bylo v čas potřeby největší; — a již nyní z mnohých ust, s mnohých srdcí povznášejí se k nebi srdečné vzdechy a vroucí modlitby za šlechetného dobrodince a otce pečlivého« itd.

„Ne dajaj mi ne ubožstva ne bogastva, prosí Modrí v sv. písmu; podeli mi le, kolikor mi je v živež treba; da kje presit ne bom napeljevan te tajiti, in ne rečem: Kdo je Gospod? ali da po revščini prisiljen ne kradem, in krivo ne prisegam pri imenu svojega Boga.“ Pregovor. 30, 8. 9. — V tem smislu je jako ginljivo a podučljivo blagi Nečásek pred smertjo tolažil svoje, gospó in deco, ter dejal na pr.:

8) „O tebi (gospej) vém, da si zmérna, pridna in varčna (genügsam, fleissig und sparsam); toliko imate, da bote živeli spodobno in čedno (anständig und bescheiden).“

Kolikanj pomenljive besede vzlasti o sedanjí tolikanj „ferfravasti“ dobi, kedar je mnogim vedno le mar, da se jim povekšujejo plače ali dohodki! Mnogi si potem brez potrebe vseskozi povekšujejo tudi stroške in vživanja, ter pozabijo, da spoštena jedínščina je šola učenosti, šola prave kreposti; da marsikteri je ubog pri svojem bogastvu, in marsikteri je bogat pri svojem ubožstvu; da napačna nezadovoljnost s poštenim svojim stanom in gerda mermravost je dereč volk, kteri ugonobi vsako čredo, v ktero se zažene (Filip Neri) itd.

Preveč bogastva ne ljubi, pa tudi ga v nemar ne puščaj,
Ker dasiravno prave sreče dati ne more,

Vendar je važna pomoč na potu skozi življenje.

Skerbi, da tó zadovoljin uživaš, kar ti je dano,
Vendar takó, da iskati boljšega nikdar ne jenjaš.

„Ako ti svétuje kdo, obogatéti drugače nego z varčnostjo in delavnostjo, nikar mu ne verjemi, kajti on je strupovar“ (otróvar Giftmischer), modro kaže Franklin. — K zmernemu življenju, pristni delavnosti in pametni varčnosti so toraj nagibovati že mladi, ako hočemo, da dojde nam bolja osoda, in da ne vrača se tresk na tresk!

Kar vredno po pravici je zavida,
Na zadovoljnost se edino zida.

Skerbi, da zadovoljen vživaš, kar ti je dano v stanu gotovem — vendar takó, da iskati boljšega nikdar ne jenjaš. Srečen, kdor časnega premoženja, blaga pozemeljskega ima dokaj, da boljšega — nadzemskega, duhovnega in večnega — išče lahko sebi in drugim. V tem oziru naj oménim, da so med slovenskim narodom od nekdanj duhovni gospodje, sim ter tje tudi kaka blaga grajska gospóda, po deželi opazovali ter podpirovali bistre kmečke dečke, in jim pomagovali v mesto, v šolo, više in više v bolji stan. Sedanji čas se jim je to mnogotero zgrenilo, najbolj po brezvérskem duhu, kateri veje iz nekterih mestnih učilišč, zoperno časih cerkvi in domovini. Vendar pravega domoljuba naj to nikar ne otopí; potreba raste in vpije že po vseh stanovih. Naj nas nikar ne straši gerda, celo črna nehvaležnost. Kdor more kaj dobrega storiti, naj se nikar ne mudí! Ako hočemo pomagati narodu slovenskemu kedaj na višo stopinjo, pomagati moramo sedaj posamesnim njegovim sinovom, če so tudi nekteri neskromni in nehvaležni. Pogled v bodočnost in o z i r v n e b ó — skerbí in težave olajšal nam bo.

Rad se je spominjal dobrot, ktere je od koga prejel, a skoro nikoli ni spomnil tistih, ktere je komu sam storil, bere se o ranjkem rojaku slovenskem; prav takega duhá bil je Nečásek, kateri je dijakom siromakom verno kazal nauk:

Povzdiguje prejete dobrote hvaležen: storjene
Pa zmanjšuj, ter pusti, da jih razglašajo drugi.

*

Komur zahvala ni mar,
Temu odteza se dar;
Kdor se pa rad zahvaljuje,
Nove dobrote kupuje.

Vera in izobraženost.

Dandanes ob času kulturne borbe, ali kulturnega boja se veliko piše o veri in verstvu, dasiravno marsikdo ne ve, kaj govori! niti nima toliko pojma od vere, da bi razumel, kar govori. Kaj vé slepi o barvah,